Asia: K 1/2020 vp Hallituksen vuosikertomus 2019

Kuurojen Liitto ry kiittää perustuslakivaliokuntaa mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen vuosikertomukseen 2019 / liite 3.

Viittomakieltä käyttävien oikeudet HE 294/2014 vp – EV 346/2014 vp

Kuten aiempien vuosienkin lausunnossa, Kuurojen Liitto ry toteaa, että eduskunnan lausuma viittomakieltä käyttävien oikeuksista HE 294/2014 vp – EV 346/2014 vp tulee edelleen pitää voimassa. Lausuma velvoittaa seuraamaan viittomakielilain toteutumista:

> *"Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sen turvaamiseksi, että viittomakieltä käyttävien oikeudet toteutuvat koko maassa siten kuin heidän kielellisiä oikeuksiaan koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa on tarkoitettu."*

Antti Rinteen ja sittemmin Sanna Marinin hallitusohjelmaan on nostettu useita viittomakieliä sekä viittomakielistä yhteisöä kielen ja/tai vamman perusteella koskevia asioita. Liitto toivoo, että näiden toimeenpanoa kiirehdittäisiin taloustilanteesta huolimatta.

Kuurojen Liitto ry:llä ei ole moitittavaa oikeusministeriön raportointiin tai toimenpiteisiin raportointivuonna. Ministeriö on kiitettävällä tavalla huomioinut viittomakielilain ja YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen velvoitteet osallistaen viittomakielisen yhteisön heitä koskevissa asioissa. Viittomakielilain arviointi on aloitettu suunnitelmien mukaisesti ja siinä on suunniteltu käytettävän monipuolisia menetelmiä, kuten viittomakielibarometria, joka mahdollistaa viittomakieliseen yhteisöön kuuluvien henkilöiden kokemusten keruun uudella tavalla.

Haluamme edelleen korostaa sitä, että viittomakielilain edistämisvelvoite koskee kuitenkin myös muita hallinnonaloja, ei vain oikeusministeriötä, ja tämän tulisi näkyä raportoinnissa sekä toimenpiteissä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on antanut päiväyksellä 3.9.2020 lausunnon viittomakielilain ensimmäisestä arvioinnista https://www.syrjinta.fi/lausunnot/-/asset_publisher/Uj3tfijPLJAC/content/yhdenvertaisuusvaltuutetun-lausunto-viittomakielilain-ensimmaisesta-arvioinnista?fbclid=IwAR297Nxn7xSnxJe32hAiLVQHG0afagbUMKLekGe3YdIDoOalIRlNx-O-QGw

Kuurojen Liitto ry haluaa yhtyä valtuutetun esiin nostamiin asioihin:

Edistämisvelvoitetta on pidetty virheellisesti vain suosituksena. Kun sisältölakeihinkaan ei ole tullut viiden vuoden aikana mitään muutoksia, se on ehkä jopa vahvistanut tätä käsitystä. Tästä seuraa, että

Kuurojen Liitto ry
PL 57
(Ilkantie 4)
00401 Helsinki
P. 09 58031
www.kuurojenliitto.fi
Y-TUNNUS 0213564-6

- viittomakielen käytön epääminen kuuroilta lapsilta jo kielenkehityksen ensimmäisinä vuosina estää heiltä pääsyn muihin oikeuksiinsa perheensä jäseninä ja yhteiskunnan eri palveluissa
- viittomakieltä käyttävät aikuiset eivät saa tietoa eivätkä palveluja äidinkielellään viittomakielellä, vaikka yhteiskunnan koulutuspoliittisten valintojen seurauksena moni heistä on lukutaidoton
- viittomakieliset jäävät ilman tosiasiallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, koska tulkkauksen järjestäminen sote-puolella ontuu – eikä se ole kunnossa muillakaan hallinnonaloilla

Kuurojen Liitto ry haluaa myös nostaa lausuntokierroksella olevaan sote-lakipakettiin liittyen seuraavat näkökohdat:

1. Sote-lakiesityksessä viittomakielisten oikeuksia on turvattu aiempaa paremmin mm. PeV lausuntoihin perustuen jo HE:n yksityiskohtaisissa perusteluissa, mutta **selkeä velvoite pitää saada pykälään asti** – nyt itse pykälää ei ole muutettu.
2. Kyseessä on valtakunnan mittakaavassa harvinainen ja harvoin tarvittava palvelu ja kaikki tiedämme, että osaaminen on heikkoa. Jotta viittomakielisten kielelliset oikeudet saadaan toteutumaan arjessa, Tulevaisuuden sote-keskusten tueksi tarvitaan viittomakieliin liittyvää **osaamista viidelle yhteistoiminta-alueelle**.
3. Viittomakielentaitoista henkilöstöä tulee olemaan maakunnissa yhtä vähän kuin nyt on kunnissa, joten tulkkausta tullaan tarvitsemaan jatkossakin paljon. Tasan 10 vuotta sitten kuntien ym. ylläpitämien noin 20 tulkkikeskusten toimintamalli siirrettiin mm. systeemin monimutkaisuuden vuoksi Kelalle. Olisi kestämätöntä, että tuohon malliin nyt palattaisiin osittain (niin että muu kuin sote-tulkkaus jäisi Kelalle), joten hallitusohjelmassakin vihjattu **kokonaisarviointi** on pikaisesti käynnistettävä, jotta asiakkaille ei tule epäselvää siirtymäaikaa palvelun käytössä.

Helsingissä 11.9.2020

Kaisa Alanne
johtaja

Kuurojen Liitto ry
PL 57
(Ilkantie 4)
00401 Helsinki
P. 09 58031
www.kuurojenliitto.fi
Y-TUNNUS 0213564-6